

اندھا کے دی رات

(نظمیں)

ممتاز حیدر ڈاہر

ناشر

سو جھلا (اشاعتی ادارہ) مجبٹہ واہن ضلع رحیم یار خان

سیاست

امید

نویسنہ دی سوچ

حاکمیت سلجھ دے ناویں ہے

رات دا منظر وی کتنے تڑپیں رہے
 اپنیاں اکھیں
 سو جھلے دے منظریں دے واسطے محفوظ رکھو
 اپنے ذہنیں وچ لتھے ہوئے
 بے سمل خواہیں دا ماتم چھوڑ ڈلو
 خود کوں اوں لمحے دے استقبال دے کیتے
 سنبھارن دیاں مثالیں ڈیو

جڈاں ہر خواب دی
تعبیر دے امکان ظاہر تھیوں
خلقت، قبولیت دے سارے فیصلے

اپنے ہتھیں دی
حاکمیت دے حوالے کر ڈتے ہن
اپنے ترکش دچ بچے ہوئے
سو جھلے دے باقی تیزیں کول ہتھیکار ہن ڈیو
رات جتنے تیں دی رہوے
اپنی دھرتی تے
شہنشاہی دام نصب سمجھ دے نالویں ہے

چھیکڑی منظر دی ترتیب

بھے اکھیں
کہیں ان ڈٹھی صورت دی زیارت کیتے
ہتھیں دچ دعا پکڑی تے بے شم ہن
برف موسم دچ ہتھیں تے اکریاں
ہوون دیاں بھے سٹراں
پگھ دیاں پن
تے ہر سیاں ہرٹیاں اپٹیں اکھیں دے دچ
بتھے خواہیں دے پرانے منظریں دے عکس
سانبھن دیاں سکا تیاں ہن

سوالین دے سُول

نماشیں دی کھنڈر دی دھوڑے دج لوک
کیڑھے خواب دا چہرہ گولیندے پن
کنواریاں
کیڑھے سمجھ دے
قضیے دا ماتم کر بندیاں پن
اکھیں دے ساحلیں تے
کیڑھے ڈکھ دی حکمرانی ہے
دریاویں دیاں زبانوں
کیس دی تریب دے ڈکھ دانوسہ ہن
تے کیڑھی آس دا پانی
لیٹے ہوتے قافلے دی اکھ دا ترکہ ہے
ایہہ کجھا ڈر ہے
جین دی موت دے سینہہ دا کاغذ
اکھیں دے کیتے تلتی ہے

پچھیر دا پئے ہو دن دی گواہی کوں سنبھالی
اپنے اپنے آھنے دج
ڈرکتوں رو پوش تھی گے ہن
تریڑیاں پلتے شیشے
ہوند دے امکان دی تصدیق توں
انکار دا نوحہ بیٹے ہوتے ہن
اتے انسان تے
صوت کنوں مکران دے ڈر دی
بادشہی ہے

۱۵

انہاں کیتے کجھ خواب دی چندے پیے
مجت تے آزادی دے
جاگدیں ڈٹھے ہوئے خواب
جذبیں دی تعظیم دے خواب
جنہاں دی تعبیر
اد اپنے دور عچ زبردستی منگن
اساں اپنے حصے دے وچ زحسم پاتن
انہاں کوں وراثت دے وچ خواب ڈیوں

وراثت وچ خواب

۱۶

اساں کوں بزگیں دے
ترکے دی تقسیم توں زخم اگڑیں
جنہاں کوں سنبھیندے
ہتھیکا کریندے جوانی گذاری
کئی زحسم حالی دی محفوظ ہن پے
جیڑھے آون آلی نسل کوں
اساں تحفے وچ ڈیونے ہن

میڈے ہتھیں دیاں تمام سطران
 کہیں کون محسوس کر گھنٹا دیاں سجھے گواہیاں
 سفیلیں اتے رکھتیں ہوتیں
 شکلیں دے وچ گولیندین
 تے میڈیاں رکھتیں
 نہ ڈٹے ہوئے منظرین دی خواہش دے وچ
 سجا کھیاں بگن داداروں بھیندیاں رہندین
 میڈے کنیں کول تمام آوازیں دے
 سلکھے ٹسریں دی سدھ
 میڈی سچا عت کرن نہ سنی ہوتی خبر دا دکھ
 میں اپنے ہووٹن توں مطمئن ہاں

اجوے انسان دا المیہ

میں اپنے ہووٹن توں منحرف ہاں
 زبان دے سارے ذائقے
 جیویں جو پھکادت دی شہنشاہی دے وچ
 نظر بند کر ڈتے ہن
 میں جیڑھی خوشبودی آس منگداں
 نیکی خواہش دے سارے انکار
 اول دے بھاگ وچ بکھج دیندن

جتھہ جذبے اپنے قتل دی
 خود تبلیغ کرن
 دیواراں چھاں داورد کرن
 چھاں گھر گھر کیتے، بھر لکھے
 جتھہ ہر دروازہ
 دتک تے تنقید کرے
 اتھہ کیوں سو نہہ دی خوشبور دلوں
 کیوں خیر منگوں
 کیوں گھر چھوڑوں

ہجرت دا ہراس

کیا اوں موسم دی خیر منگوں
 جیں دے چندر
 سمندر دی تسیج پڑھن
 جیں دے سمجھ
 دریا دیں دا پانی ضبط کرن
 جتھہ کنواریاں
 اپنے بوچھڑیاں دے وچ ورسا نہن

کپڑے ہیں میٹھی آواز دے سرکوں پر کھو
 جیڑھی اپنے ہودن دیاں ساریاں گواہیاں
 تساڑے حوالے کرن کوں صدیاں توں سکاتی ہے
 میٹھے نال ٹرسو تاناں جیون وے امرکان
 سارے تاناں تے نشا بر کر بیاں
 میں نمائشیں ہاں
 لیکن پرہ باکھ کیتے
 تسا کوں سنبھارن دیاں منٹاں میندا ہاں
 فخریں دے کیتے نویں گیت ڈینداں
 میٹھے لفظ
 سوچیں دی اندھی زمینیں کیتے سو جھلاہن

پتھر ذہنیں وچ ولیکھا

اپنے ہودن توں کے توٹیں منکر بیجے
 کپڑے ہیں اپنے لوکیں دیاں آساں وی پر تو
 جہناں دی طلب — نا امیدی دی
 ساری مسافر تیں داٹکانہ بنی ہے
 کپڑے ہیں اپنے سنگتی درختیں دی سوچو
 جہناں اپنی ہستی دے سارے تمانے
 تساڑے ہتھیں دے حوالے کیتے ہن

وصال موسم دا انکار

کیوں اپنے جذبے برف کروں
 کیوں خواہش کوں بے فیض سہراؤں
 کیوں آس دے یک عہج
 پگھریے جسم کوں
 تاپش توں محروم کروں
 کیوں بھٹی کندھ کوں ٹیکال ڈیوں
 کیوں سمہی چھت دے دن سٹوں
 کیوں سادوں رت کوں خط بھیجوں

آسی آھیں کوں سنیہا

ہوا موجودگی دے نیک لفظیں کوں
 ہمیشہ ریت یا پانی تے لکھدی ہے
 درختیں دے مساند پتر
 اپنے کوچ دا اعلان سٹوں
 وابستگی دے سارے رشتے تروڑتے
 دھرتی دے ہجرت کر گئے ہن

سمندر وچ کھڑے ہوئے قافلے
 ساحل اتے آونڈے این ادسی کیتے
 کھڑ کھڑتے ول بگن
 (کاغذیں دے حرف
 بارش دھو ڈتے ہوسن)
 پرندے اپنے ہوونڈ دی منادی واسطے
 پرواز کر گئے ہن
 اوں دین اکھیں کوں آکھیں
 خواب دے منظر اُجھالے ہن
 ہوا موجودگی دے نیک لفظیں کوں
 ہمیشہ ریت یا پانی تے لکھدی ہے

سبھی موسم جدائی واسطے

سبھی موسم جدائی واسطے
 تجویز کیتے بگن
 اسان خود اپنی پھال دی آم شام عرج
 تھری دھپ دے یک توں
 محفوظ رہ سگدوں
 اسڈے خواب ہر منظر کنوں
 خیر است دی اولاد ہوندن
 خواہشاں ان ڈٹھے سکھ دی
 بھیک منگدیاں ہن
 کھنڈر دے جسم دی چن پٹ دی
 ات گھٹ وچ ہتھیکے ہن

ہوادی بریل آجس روچ
 ماتم دیاں خبراں ہن
 توئیں ساہویں تے سنر ہے
 ابھر دے سجھ کول دی یاریں
 اندھارے کول گردی رکھ ڈتا ہے
 سجھے شکلاں

نکھیرے لے عذابیں دی علامت ہن
 سجھے امکان ہووٹن دی آلی تیں
 سلامت ہن

سجھے موسم جدائی واسطے
 تجویز کیتے گن

سگھ ساقم دی سگ

سجھے پھی

سفر دے جس بیجا وچ ہتھیکے ہن
 زمیناں سیک دی خواہش دے وچ
 بنجر دانوحہ ہن
 نماشیں دی ہوا
 چہرے کچن کیتے سمندر بیت نوں
 توہنڈ گھندی ہے
 میڈتیں اکھیں تے تہیڈی شکل دے کیتے
 جدائی اسم اعظم ہے
 ادھوے خواب
 تعبیریں دی سازش ڈالانہا ہن

دشمن ہوا دے بھولے
 دن توں پتیریں دی بھرت کیتے
 تائب منگدے ہن
 اچھالیاں خواہشاں
 تشکلیں دے ساک نقش سانبھن واسطے
 تانگھیں دا منشا ہن
 ڈنہہ چہرے کالوٹن پوٹاک تے خوش ہن
 کڈاں رائیں دے کاغذ بھاگ تے
 کرنیں دیاں تحریراں لکھیں
 کڈاں سمجھ دے سلکھن منظر ہن دا
 سو جھلا تقسیم تھیے

ماحول

لکھیں دیاں نہیں مندر
 ان ڈنہہ تھنساں بھان کیتے
 چوڑ دین راست دے پہلے سنجھ توں
 تعویذ لکھا دے
 چہرے دیاں ان سونہیاں سٹال
 واقفیت دے دور وازے تے
 دستک ڈیوں کن منگھ منگن

لفطیں دے معصوم کیو تر
 معنی دے سنگتی کوں چوگاں ڈیوں کینتے
 منٹاں ڈیوں
 ہتھیں دیاں بے سو بھ لکیراں
 پڑھی سیت دے چٹے سرتوں
 اپنے اپنے کالے بھاگ دا مقصد طلبن
 روز سویلے
 لاشاں دھو تیاں کفنیاں پلتے
 سیر کرن کوں نکلن

پیش قدمی

اسا ڈیئیں اکھیں اندھارا مانٹن توں
 صاف انکار کر ڈتا ہے
 جلو کہیں سمجھ دی گول دے وچ
 گھریں توں نکلوں
 اسا ڈیاں اکھیں تو ٹیئیں نہ رہن
 اسا ڈے بعد آون آیاں نسلان تاں
 سو جھلے دی آسیں پسین

اساڈے کن جھڑ دیاں گاجاں سنڈے رہین
 مگر بارشیں وی اندھے مکان دے دوج
 کتھایت کوئی گھرل نی پاتا
 کتھوں وی دیوار کوں نی کھا دہا
 اساڈے لنگ ساٹھے تھیندے ویندن
 تے ساہ وی ہن بیس تے آگے
 اینویں نظر دے اساڈیاں روحاں
 اساڈے جسمیں کوں فرقتیں دے سینھے ڈیسن
 اسان نوہیں نال پکیاں کندھیاں وی
 کتے تو نہیں کھتریندے رہوں
 ہوانہ ملے تاں دھوڑ جیوں
 ہوادا جھولا اساڈے جیوں دی پہلی شرطے

بند مکان وچ سوچ دا لمحہ

ہوادا جھولا اساڈے جیوں دی پہلی شرطے
 کوئی دیکھا، نہ کوئی جالا، نہ کوئی درے
 کہیں پرندے وی کندھیاں وچ سوراخ کرتے
 مکان وچ آٹھٹانی رتھیا
 پرندے وی شست اپٹیاں سچیاں پھیلے د کرتے
 مکان دے باہروں کشت کٹ کٹ تے دل بگے ہوسن

اول جسم
 مینہ دی پھنوار وانگے
 بدن دی تاپش کوں ٹھار چھوڑیا
 اسا پڑے جسمیں
 اول رات دے لحظے لحظے کولوں
 صدیاں دی سے چارگی دا قرضہ وصول کیتا
 — کڈے دی نوک تے شب دا رقص
 ہوں رات ڈیکھین عرج آئے
 بدن دے سارے سواد نوک زبان تے ہن
 نہ کوئی میں ہم نہ کوئی ادنا

وصال

تمام لفظیں
 اسا پڑے جسمیں کوں گفت گودا امر ڈتا ہا
 بزرگ اسمان رات ساکوں
 چند روکھی دے ہتھ دعائیں بھیجیاں
 وجودیں اپنی طلب دے قضیے دا
 سولہایا

زمین تاپش مے درد وچ
 سادے منتریں مے اثر کوں محسوس کرتے
 مشکن دے کان سنہرے
 امیداں — پر بردے دچ جھباروں
 سکا تے خواہیں دی منٹ تے
 تعبیر شکلاں گولن — تے جسم ہیکن
 پھوار پی تاں نکھر گے
 تعبیر سودھے ہر کہیں دے خواب سارے
 میج گے ہن عذاب سارے

بارش

اینویں نظر دے جو دھوڑ جسمیں کنوں
 نکھیڑے دا ویلھا گے
 درخت دھوتے وجود ماٹن دی آس
 پارٹیں توٹیں بچاؤن دی سوچ سوچن
 تے پھر کدے بچھی
 رزق دے سارے آسے اپنے آٹھن تیں
 ہتھیکار کھٹن دے تن پے مارن

ہجرت دی نفی

گھریں کوں چھوڑیو
تاں گھر گھر دی سلہ سلہ دے
سندھ سندھ دچوں
گذریتے ہوئے لحظے لحظے دی
کوئی نشانی نشا بر نہ تھیے

گھریں کوں چھوڑیو
تاں الماریں دے دچ رکھیں ہونیں
کتابیں دی تہہ تہہ دے دچ رکھیے
پھلیں دے پن پن دی خوشبو دانوسہ
ہوادی عدالت دے دچ
دھانہہ ہلکے

۳۹
گھریں کوں چھوڑیو
تاں کچی نہ ڈٹھی ہوئی دھرتی دے
سو جھیل نیبے

تاں توٹیں کیویں پچپین
زمینیں دارزق
اپنی طاقت دا پرچم حوالے کرن کوں
تسا ڈے تھیں کوں کتھاں دے بچ گویے
گھریں کوں چھوڑیو

تاں دشمن سفیلیں دے منظر
نمائیں دی ہجرت دے ماتم کوں
بے شرم کرن کن ابرسن
گھریں کوں چھوڑیو
تاں اپنے قبیلے دیں کنواریں دی
بے آبروئی دے سارے تماشے

اتے جبر دے سارے منظر
تسا ڈے حوالے کنوں
معتبر و بچ سڈیسن
گھریں کوں چھوڑیو.....
گھریں کوں نہ چھوڑو

دل نئے کئی شکلاں اُکیریم تے دلا میں ڈتیم،
 کوئی تصویر نی بٹدی نیٹے چہرے وانگوں
 میڈیاں بے فیض امیدال میٹے بے آسرا خواب
 کتنے تیں یاد دتیں ہوسیدہ کتابیں کوں پڑھن
 ہن دسرگے نیٹھی صورت دا صحیفہ میکوں
 درد دی سوکھڑی میں توں نی سنبھالی دیندی
 باز تنہائی دا میں توں نہیں چانا دیندا
 اپنی تنہائی مٹاؤن دا کوئی چارہ کراں
 کاغذی شکلاں رکھاں گھر دتیں سفیلیں دے اُتے

جداج دی نظم

کتنے ساوٹ ایویں گزریں نیٹھا دگ ڈیکھدے ہوئے
 نہ کوئی پیار دا موسم ہے نہ اقرار دی رت
 بجر دی کھھ نے جلا یا ہے بدن آسیں دا
 ہن نیٹھی زلف دی چھاں وی تاں میٹسر کینھی
 ہن گزرسن دی کیویں غم دے ایہہ کالے موسم
 نیٹے دیدار دا جھ ہے نہ تیٹھی یاد دا چند
 کون خواہیں دے سہارے تے بھلا جی سگدے

ہجرہ پہلا پیر

ہمیشہ موسم گذر دے رہیں
اول دی شبا بہت دنم بک سمندر
خیال دھرتی کوں
ہوے ہوئے ہگل چھوڑا سین
تے ریت لفظیں دے نال یکیاں
اد شکل سطران
ہمیشہ ذہنیں دی تہہ میٹیں
سکائیاں اکھیں
گذر دے ہوئے منظر میں دی
دشک دے انتظا روج ہمیشہ
شکلاں ٹھہریندیاں رہیں
اخیرا میسہ بھی
اول دی شبا بہتیں دے وصال دا
رزق رول اوسن
دل اینویں موسم گذر دے رہیں

پکا موسم دے دوستیں واسطے

ہوا جھلوڑا گھلیا تاں کاغذ
ہوا جھلوڑا گھلیا
تاں نتھے پرانے کاغذ
جنہاں دیاں عمراں
غلاظتیں وچ گذر گیاں ہن
جھکار کوں چھوڑ تے
اچاڑی دے پاسے اڈ پتے
ہوا انہاں کوں اڈیندی رہ گی
اڈیندی رہ گی
ہوا جھلوڑا کھڑا
تاں سارے زمین تے ہن

عزیز شاہد واسطے نظم

نہ لفظ میٹھی رعایا نہ میں پیسیر ہاں !
میں اپنی ذات دی بے انت چپے قیدی ہاں
ادھارے مانگوں لفظیں کوں چن چن تے جد ہاں
میٹھی عدا دے تصور کوں شکل ڈیندا ہاں
میں اشور میٹھی بکسی تے کھدا ہے

کھتریندا بیٹھاں تیٹھے زخم زخم لہجے کوں
میں تیٹھے درد کوں محسوس کرتاں سگدا ہاں
میں تیٹھے کرب و افسوس نم سبھ سگدا

میں تیٹھے کرب کوں سمجھاں ہی تاں کیوں سمجھاں
نہ تیٹھے انکس میٹھی اکھدا بھاگ بندا ہے
نہ تیٹھی یاد میٹھے ذہن وچ سمدی ہے
(لوں جاندا ہیں جو میں کون ہاں تے کتنا ہاں)

میں جاندا ہاں جو الفاظ تیٹھی رعیت ہن ✓
مگر اولوک جیٹھے لفظ لفظ پنڈے ہن
انہاں کوں ہی کوئی اظہار داسلیقہ ڈس
کنواری لفظیں دی نسخیہ داطر بقہ ڈس
نہ میں رسول نہ الفاظ میٹھی امت مہج
میں اپنی ذات دی بے انت چپے قیدی ہاں

اساکوں بولٹن دے سر سکھالیئے
 اول دی شباہت دیاں سب ثانیایاں
 اساڈے چہرے دا بھاگ بٹن گن
 تمام الصفاظ
 اول دے ہونٹیں کنوں نکل تے
 وفادار دستور بن گئے ہن
 انا دامنشور بن گئے ہن
 — روح اول دی کول
 سول دے سارے منظرین دا آواب پہنچے

سولی تے سچھ

او سچھ ہا
 تے رات دی شہنشاہی وچ
 اندھارے دا اثریہ ہا
 صلیب دے آسمان تے سچھ مزاج
 او شخصی .....
 اندھارے تھکلیں دی منت مذمت کریندا رہے
 اول دھوڑ جسمیں کول
 پریشیاں دا جلال بخشیا

برفباری

تمام منظر کہیڑ وچ ہن
 آوازاں موجود ہن
 مگر جسم ادٹ تھی گن
 اسا ڈیاں اکھیں
 کہیں صدا دا وجود ڈیکھن دی
 تانگھ تانگھ
 کہیڑ کسے تاں ساریاں چیزیاں
 سجاں دیاں سبھ گواہیاں گھن تے
 اسا ڈیاں اکھیں تے آن ہسن
 مگر اجن تیں تمام منظر
 کہیڑ وچ ہن

غیر معلوم دا وسواس

اسا ڈے ساہ
 اسا ڈے جسم دا قرضہ ددھیندے پن
 اسا ڈے جسم ادے وقت کولوں
 پیٹکیاں گھن تے
 گذرے وقت کولوں راضی کریندے ہن
 اسل نمود
 موت لے ستھیں تے ہیجت ہیوں
 اسا ڈیں اکھیں دے آگول
 رہن والے سبھے منظر ادھارے ہن
 ایں بے مقصد سفر دا انت
 اسا ڈے پیڑیں دے کیتے
 بھارت ہے

بخامی خواہش
 طلب دے دانوہرے وچ پھٹکتے
 نساہی تھی گی
 تمام جذبے جھباروں تھی گے
 بدن دے وچ سہکا لہو
 زہریر تھی گیا
 اسا ڈتیں شکلیں اتے
 پھکادت دے ذاتھے ہن
 نہ ادھوئیں ہم نہ ادھو اوہا

وصال دے بعد

ہوا جھلوڑا گذر گیا ہا
 ستارے اسمان دین صدین توں
 نکل کراہیں
 زمین دی آم شام وچ ہن
 سمندریں دے بدن تے
 چوڑھی دی رات دا چند راہہ گیا ہا
 بدن ندامت دی چورگپ توں
 نجات دی جستجو دے وچ ہن

پتھریں دا وپاری

ریت دے محل بیسیں کے تیں
 ریت تال ریت و کھنڈر دی رہے
 آخرا کارہک ڈیہہ
 توں دی تھک ہارتے چپ کرہیں
 مہڈے کول آتیکوں پتھر ڈیواں
 پتھریں داہیں وپاری ہاں تیکوں
 جیڑھا پتھر دی اکھیں ڈیساں

ایں کوں اخلاص دا پتھر اہن
 ایہہ زمانے تے سدا کو ڈیہیں دے مل وکدار ہے
 حرص دے بت دے پجاری ایں دا اول گھن تے
 حرص کو پیار بنا گھندے ہن
 دشمنیں کوں وی انھاں یار بنا گھندے ہن
 ایں کوں ڈیکھ ایہہ برنظر دا پتھر
 دل دے شیشے کوں ایہہ ٹکڑے کرتے
 جسم دی دھرتی تے کھنڈرا ڈیندے
 چٹاں ایہہ ٹکڑے جلا پیندے ہن
 پیچھے احساس دین راہیں کیتے سجدہ بٹ دین
 اُرتے آ، ڈیکھ دمن دا پتھر
 جے ایں پتھر دا خریدار بنیوں
 تیکوں ایں دنیا دے ہر موڑ تے پتھر لگن
 نیڈا احساس پھٹیر دتھیے
 ایں کوں آواز دا پتھر اہاں
 ایں دی ہر گالھ تے ہر لفظ کوں خنجر اہاں
 ایں کوں بندے دا مقدر اہاں
 او مقدر، جیڑھے کہیں نال و فانی کیتی

کہیں اپن دے پھٹ دی دوانی کیتی
 خود خندان کیتی
 ہن جیسا دا پتھر
 میں ڈھینداں تیکوں چھیکڑ باقی
 کئی ڈپھاڑے ایہہ پھیندا رہ گے
 ایہہ پھیندا تے گھیندا تے لٹیندا رہ گے
 کچھ لو کہیں دا گدھے ایں کوں نکا دن کیتے
 پنھاں گدھے ایں کوں سڑکین تے
 ہزاریں تے دوکانیں تے سجادن کیتے
 سارے پتھر میں ڈکھائے ہم تیکوں
 ہن ڈسانوں کیڑھا پتھر گھنسیں
 جیڑھا پتھر وی اکھیں، ڈیاں

زیان

ہونٹ ترہائے بھاڈاں تاڑن
 تن دا ایک الانجھے ڈیوے
 پاہرنگلی دتھ
 پارشس ہرکلاں مارے
 سڈسن تے
 گھرتوں نکوتے سے
 ترہیہ نہ لنتھی
 ٹھاڈھل نہ پئی
 کپڑے مفت جھپاروں کیتے

سچے لفظیں دی گواہی

نہ ہیں یہ سب
لفظ میڈے حدیث نیچھے
میں ایہہ منینداں
جو میڈا مشکوک لہجہ
میڈی منافقت دی گواہی ڈیندے
مگر یں اپنی صفائی وچ
تیڈے سائیں
چھنے وہی لفظ گھن آیاں
سارے سچ ہن

ناممکن دی خواہش

سفر تے گے مسافر صورتیں دے عکس
اکھیں توں پرانے منظر دے
خواب کس گے ہن
سفیلیں تے سجیل شکلاں
مٹی دے کفن وچ ہن
گھریں دے بند دروازیاں تے دستک
خواہشیں دے ناں لکھیندی ہے
سنجے رستے
کہیں دے پیرے دیکار دی
تھر بروی پڑھن
سفر تے گے
مسافر وی کڈ ہن دسن

خوش فہمی

کہیں کہیں ویلھے اینویں لگدے
 تیڈے ہتھ تے
 کہیں میڈاناں لکھ چھوڑیا ہے
 تیڈے چہرے دے صفحے تے اکریل
 ہک ہک نقش میڈا ہے
 جسم دی ساری خوشبو
 میڈی ملکیت ہے
 (خوابیں دے وچ زندہ رہوں
 کتنا چہکا لگدے)

لفظ دی نروار

کچھ جذبے دل وچ سانجھ تے رکھ
 ہر خواہش کوں مفہوم نہ ڈے
 کچھ کالھیں ان کیتیاں رہوں
 ہر کالھ کیتے پر دیس نہ لکھ
 ادل مس دی وصل ضرورت کوں
 دیواریں تے تختہ پر نہ کر
 اکھ کوں ہک عکس دی تانگھ بٹا
 ہر منظر کوں تصویر نہ کر
 ہر چھک دا اپنا دیکھلے ہے
 ہر سک دا اپنا میلہ ہے
 ہر آس کوں نت الفاظ نہ ڈے
 ہر لفظ کوں بے زردار نہ کر

سارے موسم دشمن ہن

کورانیوں بوٹے ساڑے
 پھینڈا جھنڈا
 سپدی فصل کول دھپ تہ لگن ڈیوے
 چہٹھانج وی انگرن پوے
 لکھ دسہ جھولے
 ہوں کن موت سنبھے آن
 میڈیاں فصلان میڈیا جیون
 سائے موسم میڈے دشمن
 کیرھی رت دارستہ روکاں
 کین دامننوتو تھبواں

وسیب

میں شہ لکھاں دھنوا لیں تے
 یادستی دستی چروے اپنے اجر میں تے
 کنواریاں فصلان نسرٹ ویلھے
 میڈے ساہویں دی دھپ منگدین
 میں اپنی مٹی کو لھوں
 جیون دے سو بھہ دا چاری رہنداں
 میڈیاں سوچاں
 کچی فصلیں دی خوشبو دا تر کہ ہن
 درختیں تے سادل دی تانگھ وچ
 گیت اکھیندے کھی میڈے سنگتی ہن

سب کچھ تیڈے کیتے ہے

میڈیاں اکھیں تیکوں ڈیکھن کیتے ہن
 میڈے سارے جذبے
 تیڈے نالوں ہن
 میوں سے دے وچ
 چرٹے ساہ ملدے ہن
 سارے تیڈے نال منسوب کریندا ہاں
 میڈا کچھ وی ہے
 سب کچھ تیڈا ہے

پرائی نسل

پرائے پیل دیاں پڑھیاں شاخاں
 جنھاں دی چھاں
 ساڈے دھپ سڑیے
 تھکے تڑے جسمیں کنوں تھکیڑے کول
 اینویں چھک گھندی ہئی
 جیویں موت دا فرشتہ
 بدن کنوں روح کوں چھکیندے

جنھاں دے پتے
 اسا کوں لکھ دے عذاب کو لوں
 بچیندے رہ گن
 جنھاں اسا ڈہیں جوان نسلیں دے
 پڑکدے ہوئے بدن کوں
 اپنی اندھیال دا لباس بختیا
 خود آپ اچ
 اپنی بے لباسی دا نوحہ لگدین
 پرانے پھیل دیاں پڑھیال شاخاں

مسافریں کوں اطلاع

سجائ دی رت گذر گئی ہے
 وصال دے سارے لفظ
 سیوی دارزق بن گن
 اچھالیاں اکھیں سفر دی دھوڑ عین
 گھڑیں دی صورت و سارے بیٹھین
 دلن تاں موجودگی دیاں
 ساریاں نشانیاں آنن
 سفر تے نکلتے ہوئے دوستیں تیں
 خبر بچا ڈیو

اندھے یقین دانت

سینہ جتنے ہوا پجائے ہن سبھے غلط ہن
 درختیں جو کچھ دی میگوں آکھیا ہا کوڑا نکتے
 نہ سبھ مسافت دے بار توں تھک تے ڈھہ پایا ہا
 نہ گرم کرنیں دے تیز نیزے دی کھنڈے تھیے ہن
 درختیں دے تے ہوانے پھندے وچ آکراہیں
 منافقت دے سبھے ہا دے لہا سٹیے ہم
 تے دھپ کول دھپ آکھدا رہیم
 سبھ کول سبھ سڈیم میں
 اخیر اندھے یقین دا ایہو انت نکتے
 جو گرم کرنیں دے تیز نیزے بدن سٹرنیدن
 ہوا دی لک لک تے
 ایہہ تماشہ پی ڈیکھدی ہے
 اتے درختیں دی اپنی چھاں کول سنگور چھوڑیتے

کھپ

شام لے تاں ککھے گھر وچ
 مونجھاں دیرے لادن
 دسراں شکلاں بہکلاں مارن
 یاداں درکھڑکا دن
 امیدیں دے سارے پچھی
 دل دل تے دل دن
 سکدیاں اکھیں تاناگھاں دپڑھن
 آساں خواب دچھا دن
 میڈھی مونجھ وندا دن کیتے
 پچھلی رات سفیلیں اتوں
 تصویریاں لہہ آ دن

میگوں صدھ نہیں
 کتنے سچھ، کتنے چندر
 ان زمینیں کول اپنی حرارت اتے
 سو جھلا ڈے تے لہر گن
 خبرنی جو کتینیاں زناں
 کتنے پت جھڑ سیانے بہاراں ہنلے
 زمینیں دے نال
 اپنا بے ناں تعلق جتا گن
 میں ہن آپ کول دی
 وسردا ودا ہاں
 خبرنی میگوں کول ہاں میں
 تے کیوں ہاں
 کوئی تاں ڈساوے
 اتھاں میڈی موجودگی داسبب کیا ہے
 تے میگوں اسمائیں توں
 کیڑھے مقصد دی تکمیل کیتے
 روانہ کیتا گے
 میں بے نوراندھے مکان عرج
 کپڑاں دا تھکدا ودا ہاں

تعارف دی خواہش

میں اندھے مکان عرج
 تھکدا ودا ہاں
 کتھوں کوئی دیکھا دی کنہی
 جتھوں سو جھلے دی کرن
 ام کراہیں میڈی موجودگی دا
 میگوں کوئی بتین ثبوت آن ڈیوے
 کتھیں کوئی جالادی نی
 جتیں توں تازہ ہوادا کوئی جھولا آتے
 میڈے جسم تے جس دیاں جکڑیاں ہویاں
 سچھے نگھراں ترور ڈیوے

پنجویں موسم دی پھکاوٹ

اے بچھے دل دی سنگت دوکھا
 جین دے پریں تے
 سفر دیاں سطران اکریل ہوں
 چیترتے منگھ جین دے سانگے سانویں ہوں
 ست سمندر پی تے جین دی تر پہ نہ لہوے
 جیڑھا شکل وقت عیج
 اپنے فیصلے نہ کر سگدا ہوں

خواب وچ سفر

نہ کوئی سنگتی
 نہ کوئی بیسی
 نہ کوئی صورت ہے
 میڈی واقف
 نہ کوئی چہرہ میڈا سناٹوں
 کوئی تاں آتے
 ڈساوے میکوں
 میں کون ہاں
 کیڑھے دیس وچ ہاں

اچھی اکھ دی یاری کوڑی
 جیسے دے منظر مانگوں ہوں
 جیڑھی اپنے نور کوں رات ڈے گردی لکھ
 جیڑھی تارے دے ٹمکن کوں
 ڈینہہ دا سو جھلا آکھدی ہونے
 اتیکھے دل دے بدلے
 اچھی اکھ دی جارتے
 کوئی پتھر، کوئی شیشہ
 کوئی .... شیشہ .... پتھر

ڈم لائٹس

سچے پاسے
 کھتے پاسے
 سولیں دیاں بے انت قطاراں
 سولیں تے
 لاشیں دے منظر
 شہر دے حاکم دا
 ایہہ حکم ہے
 ایں رستے توں
 اکھیں جھکیاں کرتے گزرو

بشارت دی تانگھ

میں اپنے ہتھیں تے
 آون دالے ڈینہیں دیاں تھیراں
 پڑھدا پیا ہاں
 میں اپنے آئندہ دے وچ
 گزری جھٹ دے
 لیکے ڈیکھ تے وہلیا کینھی
 (گزرن والے ہرکے ڈینہہ دا
 ہرکے لحظہ
 میڈتیں اکھیں وچ جیندالے)
 تونیں سدھ ہے
 میڈی منزل میڈے ارادے کنوں
 بلند

دل دی میں

اثبات دے ایں بے سمت سفر وچ
 کہیں بشارت دی تانگھ وچ ہاں

اُکا

جیکر تیکوں سوچن پھواں
 عاجز لفظ
 اظہار دے درتے دتک وی نہ ڈیون
 جیکر تیکوں گولن نکلاں
 ہر پاسہ ان سو نہاں
 کوئی نہ دگ ڈکھلا دے
 میں راتیں داسنگتی
 ڈینہہ دا بھید نہ پاواں
 سو جھلے کوں
 کیوں کاغذ تے لکھاں
 خوشبو کوں کیویں
 لفظیں دا ویس پواواں
 کجھ نہ سمجھے
 کجھ نہ سمجھ وچ آدے

انکار دی چورگپ

انکار دی ایں چورگپ وچ پھٹکدے
 آپاں ڈوہنیں اوں لفظ کوں
 ہونٹیں اُتے
 آنٹ دی کوشش وچ ددوں
 جیڑھا ازل توں
 میڈے سنگھ وچ اٹکدے
 جیڑھا ہمیشہ تیڈے دل وچ کھٹکدے

گواہی

میڈی زبان دے لفظ میں توں منکر ہن
 میں جیڑھا لفظ الاواں میڈے خلاف لگے
 میڈا وجود حمایت توں منحرف تھی گے
 میڈے لہو دی شہادت دی معتبر نہ رہی
 شریک سارے میڈی ذات دی نفی چندن
 ثبوت میڈا کتھیں کاغذات وچ کینھی
 میں کیں کوں پیش کراں اپنی گواہی وچ

پارت

تیڈیں اکھیں دے سامھیں
 جیڑھا کجھ تھیوے
 توں چپ کرتے ڈیہدار ہیں
 اُسکوں نہ بولیں
 کندھیں دے وی کن ہوندے ہن

مناقت

اندرجے پیر رکھوں تاں
 جس توں دم گھٹدے
 اسا ڈے گھر دے چودھاروں
 ہوا جھلوڑے ہن

بہم

دستی دے چارے پاسوں
 چپ دے پرے بن
 ہر کوئی چپ ہے
 توں خود چپ این
 میں کیوں بولوں
 میں کیوں اپنا بہم دینچاواں
 میں دی چپ آں

نویں رت دی تانگہ

گذر دے موسم دے دگ تے
 کتنے اداس چہرے
 نویں رتیں دے
 جلوس دے انتظار وچ ہن

پہلا پتھر

میکوں گھن لے دے
 شہر دے چوک بچ
 تے نشانہ بٹھیو پتھریں دا
 میکوں تسلیم ہے گنہگاروں
 میڈی ہک کالھ پر منوسارے
 پہلا پتھر میکوں او ہومارے
 جیں کڑاہیں گناہ نی کیتا

سیاست

ساوے جھٹ
 ٹکی دھرتی توں پاسہ کرتے
 دریادیں تے ونج سدے ہن

اُمید

رزق دی گول عرج
 اڈدے کچی
 اپی پنجنیں دے دج
 کوٹ دا لے ڈینہیں دیاں
 خوشخبریاں
 چن چن دقت گزارن

نویں نسل دی سوچ

ریت اتے لیکھے ہوتے پیرے
 کے تیں منزل دا ڈس ڈیسن
 پانی تے لکھیاں ہو یاں تحریراں
 کتنے تو نہیں پڑھسوں
 کتنے تو نہیں
 دا پھیے ہوئے رستیں تے ٹرسوں

